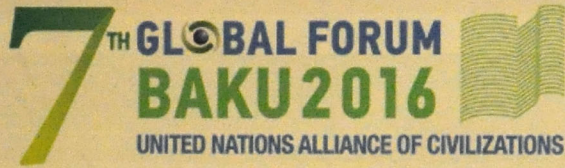

“MULTİKULTURALİZM İLİ”nə mühüm töhfə

İnsanlar və mədəniyyətlər mozaikası

Biz multikultural dünyada yaşadığımızı inkar edə bilmərik və bu hər zaman belə olub. Sadəcə, multikulturalizmi qaçılmaz edən səbəblər çevikləşdiyindən həmin təzahürün sosial amilə çevrilməsi son onilliklərin hadisələri sırasına aiddir. Mədəniyyəti ilk növbədə kommunikasiya forması kimi qavramaq lazımdır. Əlbəttə, bu kommunikasiya formasının əsas funksiyalarından biri əhəlinin müxtəlif qrupları arasında sərəhadqayma yanaşmalarının tətbiqindən ibarətdir. Lakin mədəniyyət həm də kommunikasiya kodu kimi xidmət göstərir. Beləliklə, mədəniyyət müxtəlif qrupların “görüş yeri”nə çevrilən açıq məkan təsiri bağışlayır. Daha bir vacib məqam mədəniyyətin hansısa spesifik qrupun genetik səcisiyə olmaıy kod şəklində və konkret daşıyıcı olmadan mövcudluğunun mümkünliyündən ibarətdir.

Bazi adamlar “multikulturalizm” kəlməsini məşhur filmdən olan sitatdakı kimi “mən hara, proletarlar hara?...” təsirində qəbul edirlər. Halbuki elə həmin bəziləri ömrü boyu özü də bunun fərqiə varmadan multikulturalizmə töhfələr verib və verməkdədirlər – digər millətdən olan qonşuları ilə bir ailə kimi dolanmağından başlamış müxtəlif fors-major situasiyalarda dini, irqi, milli ayrı-seçkilik etməyi ağına belə gətirməsinə qədər.

Tolerantlığın aspektlərindən biri olan multikulturalizm bütün mədəniyyətləri bir qazanda qaynatmaq konsepsiyasına zidd olaraq çeşidli mədəniyyətlərin, fərqli sivilizasiyaların yaşadılmasına və inkişafına, obrazlı desək, bir mozaikanın hissəciklərinə olan mühafizəedici yanaşmanı aşılır. Aydın məsələdir ki, mozaikanın hər hansı bir hissəciyi zədələnsə, bütün gözəlliyini və deməli, dəyərini itirər. Buna görə də multikulturalizmin tə-

ləbləri öz əksini kütləvi mədəniyyətin ümumbəşəri məcrasında mədəniyyətlərin qarşılıqlı təsiri, çulğalaşması, zənginləşməsi və inkişafı məqsədilə sivilizasiyaların paralel mövcudluğunda tapır. Təbii ki, bütün təzahürlər kimi multikulturalizmin də əleyhdarları var. Onlar hesab edirlər ki, sonradan gələn sivilizasiya və mədəniyyətlərin varlıq əmsalının yüksəlməsi bu və ya digər ölkənin çoxəsrlik mədəni özəyinin məhvinə aparıb çıxaracaq etmə zolağı ilə müşayiət oluna bilər. Lakin belələri unudurlar ki, düşünülmüş və deməli, savadlı yanaşma olan yerdə belə bir halın baş verməsi mümkünsüzdür.

Bir sıra inkişaf etmiş Avropa ölkələrində multikulturalizm ideyası və siyasəti iflasa uğramaq təhlükəsi ilə üz-üzə qaldığı bir dövrdə 2016-cı ilin ölkəmizdə “Multikulturalizm ili” elan edilməsi misilsiz qərar kimi qiymətləndirilərkə sonsuz ruh yüksəkliyi doğurur. Bu yerdə gəlib çatdıq mətləb üstünə: bu faktorun multikulturalizmə

dövlət səviyyəsində töhfələrinə... Prezident İlham Əliyev uzaqgörən siyasətinin daha bir əlaməti olaraq BMT-nin Sivilizasiyalar Alyansının 7-ci Qlobal Forumunun 25–27 aprel 2016-cı il tarixində Bakıda keçirilməsi ilə bağlı Təşkilat Komitəsinin yaradılması barədə 2015-ci ilin 24 iyul tarixində sərəncam imzalayıb. Təşkilat Komitəsinin sədri Azərbaycan Respublikasının mədəniyyət və turizm naziri Əbülfəs Qarayev təyin edilib.

“FORUMUN KEÇİRİLMƏSİ...
DAHA BİR İMKANDIR”

“Nazir BMT radiosuna verdiyi müsahibəsində BMT-nin Sivilizasiyalar Alyansının bu il aprelin axırlarında Bakıda keçiriləcək VII Qlobal Forumuna hazırlıq barədə danışıb və bu forumun təşkilatçıları sırasına BMT-nin Sivilizasiyalar Alyansı, YUNESKO, Dünya Turizm Təşkilatı, İSESKO və Avropa Şurası kimi nüfuzlu beynəlxalq təşkilatların daxil olduğunu qeyd edib. Bu fakt müasir Azərbaycanın fərqli mədəniyyətlər arasında körpü salmaq, müxtəlif mədəni ənənələrin qarşılıqlı anlaşma səviyyəsini yaxşılaşdırmaq prinsiplərinə və imkanlarına pozitiv baxışa dəlalət edir.

Ə.Qarayev: “Sivilizasiyalar Alyansı Forumunun keçirilməsi bu gün dünyada baş verən bütün prosesləri qiymətləndirməyimiz üçün daha bir addım, daha bir imkandır. Təəssüf ki, bu proseslər heç də həmişə pozitiv xarakter daşımır. Zənnimcə, bu gün dünyada gedən

proseslərin çoxu mədəni ənənələri, baxışları, həyat tərzi, hər bir xalqa xas olan və əsrlərboyu formalaşmış müəyyən dini əhəmləri yetərincə düzgün başa düşməyin nəticəsidir. Belə ünsiyyət bir-birimizi daha yaxşı anlamağa, münaqişələrin səbəblərini və köklərini təhlil etməyə, bu gün dünyada yaranmış mürəkkəb vəziyyətdən çıxış yolları tapmağa imkan verir”.

Nazir bildirib ki, ilkin məlumata görə, bir sıra beynəlxalq təşkilatların rəhbərləri həmin forumda iştirak etməyə maraqlı göstəriliblər; məsələn, BMT-nin baş katibi Pan Gi Mun həmin forumda iştirak etmək arzusunu bildirib. Nazirin sözlərinə görə, Qlobal Forum çərçivəsində gənclər üçün də beynəlxalq tədbir keçirilməsi nəzərdə tutulur. Bunun üçün bütün dünyadan həmin tədbirə qoşulmaq arzusunu bildirmiş 7 min nəfər arasından 250 iştirakçı seçilib. Bu işə BMT-nin tərəfdaşları olan biznes strukturlarının, mədəniyyət və mədəniyyətlərarası dialoq sahəsində layihələrin həyata keçirilməsinə kömək edən şirkətlərin də qoşulması gözlənilir. Mətbuat üçün proqram çərçivəsində çox ciddi müzakirələr gözlənilir. Söhbət həm forumun işıqlandırılması, tədbir barədə materialların təqdim edilməsi, həm də mədəniyyət sahəsində qarşılıqlı fəaliyyət məsələlərində beynəlxalq informasiya

agentliklərinin rolunun müzakirəsinə həsr edilmiş seksiyaların işindən gədir. Yəqin ki, bu da indiki vəziyyətin anlaşılmasına layiqli töhfə və yeni, daha etibarlı və sabit dünya yaratmaq cəhdi olacaq.

HAZIRLIQ PROSESİ

Forumun məkanı olaraq Bakı Konqres Mərkəzi və Heydər Əliyev Mərkəzi seçilib. Forumun Bakı şəhərində keçirilməsi barədə qərar qəbul edilməsi dünya ölkələrinin Azərbaycandakı multikultural mühitə olan münasibətinin real ifadəsidir. Forumun keçirilməsi üçün məhz Bakının seçilməsi 2014-cü il sentyabrın 26-da Birləşmiş Millətlər Təşkilatı Baş Assambleyasının 69-cu sessiyası çərçivəsində BMT-nin Sivilizasiyalar Alyansı Dostlar Qrupunun Nazirlər Toplantısında qəbul edilmiş qərara əsaslanır.

Təşkilat Komitəsinin 2015-ci ilin avqustunda keçirilmiş 1-ci iclasında tədbirə hazırlıqla bağlı dövlət qurumlarının vəzifələri müzakirə edilib. 2015-ci ilin sentyabrında BMT-nin Sivilizasiyalar Alyansının nümayəndə heyəti ölkəmizdə səfərdə olub. Nümayəndə heyəti ilə keçirilən görüşdə foruma hazırlıqla bağlı təşkilati məsələlər, o cümlədən forumun sessiyaları, iştirakçıların tərkibi, dövlət və hökumət başçıları, nazirlərin dəvət olunması və təşkilatlarının foruma qatılması, tədbirin TV və internet vasitəsilə yayımlanması, Azərbaycanla BMT SA arasında əməkdaşlıq məsələləri müzakirə olunub. Səfər çərçivəsində nümayəndə heyəti Azərbaycan Respublikasının Prezident Administrasiyası, Xarici İşlər Nazirliyi, Gənclər və İdman Nazirliyi, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyi, Heydər Əliyev Mərkəzi və Bakı Konqres Mərkəzində görüşlər keçirib. 2015-ci ilin 1 oktyabr tarixində BMT Baş Assambleyası çərçivəsində keçirilmiş BMT Sivilizasiyalar Alyansının Nazirlər Şurasının iclasında BMT-nin baş katibi Pan Gi Mun və digər yüksək səviyyəli rəsmilərin iştirakı ilə forumun və ölkəmizin təqdimatı keçirilib. İclasda həm BMT rəhbərliyi, həm də öz ölkələrin rəsmiləri tərəfindən tədbirə ev sahibliyi edəcəyinə görə Azərbaycan hökumətinə təşəkkür edilib. 2015-ci ilin oktyabrında Böyük Britaniyanın London şəhərində BMT Sivilizasiyalar Alyansı üzrə ali nümayəndə Nasser Əbdüləziz əl-Nasser ilə keçirilən görüş çərçivəsində Azərbaycan Respublikası hökuməti ilə Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Sivilizasiyalar Alyansı arasında 7-ci Qlobal Forumun 2016-cı il 25–27 aprel tarixində Bakı şəhərində keçirilməsinə dair sənəd imzalanıb. Görüşdə ali nümayəndə BMT Sivilizasiyalar Alyansına, ümumiyyətlə, dünyada mədəniyyətlərarası dialoqa dəstəyə və töhfələrimizə görə Azərbaycan tərəfinə öz dərin təşəkkürünü bildirib. 25–27 aprel 2016-cı il tarixində Bakı şəhərində keçiriləcək BMT Sivilizasiyalar Alyansının 7-ci Qlobal Forumuna təşkilatın ən yüksək səviyyədə hazırlaşdığını qeyd edib. Səziş Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 24 dekabr 2015-ci il tarixli

sərəncamı ilə təsdiq edilib. 2016-cı ilin yanvarında tarixində BMT baş qarargahında BMT Sivilizasiyalar Alyansı üzrə milli əlaqələndiricilərin "inamın yaradılması: zorakı ekstremizmin qarşısının alınması istiqamətində əlaqələr" mövzusunda keçirilmiş toplantısında forumun rəsmi internet sahifəsinin, təşkilati məsələlərin vəziyyəti təqdim olunaraq Azərbaycan haqqında film nümayiş etdirilib. Təşkilat Komitəsi tərəfindən BMT-nin Sivilizasiyalar Alyansı üzrə Ali nümayəndəsi Nasser Əbdüləziz əl-Nasser və katibliyin nümayəndələri ilə görüşlər keçirilib. BMT-nin ali nümayəndəsi Nasser Əbdüləziz əl-Nasser BMT Sivilizasiyalar Alyansına maliyyə yardımına, həmçinin beynəlxalq səviyyədə dialoq və əməkdaşlığa töhfələrinə görə Prezident İlham Əliyevə və Azərbaycan xalqına təşəkkürünü bildirib. Yanvarın sonu tarixində Təşkilat Komitəsinin 2-ci iclası keçirilib. İclasın yekunu olaraq BMT-nin Sivilizasiyalar Alyansının 7-ci Qlobal Forumunun keçirilməsinə dair tədbirlər planı hazırlanıb.

“Ölkəmizin ev sahibliyi edəcəyi BMT-nin Sivilizasiyalar Alyansının 7-ci Qlobal Forumuna hazırlıq işləri ilə əlaqədar BMT SA-nın nümayəndə heyəti paytaxtımızda səfərdə olub. BMT-nin Sivilizasiyalar Alyansı üzrə ali nümayəndəsinin kabinet rəhbəri və ali nümayəndənin sözcüsü Nihal Saadın rəhbərlik etdiyi 13 nəfərlik nümayəndə heyəti forumun keçiriləcəyi məkanlar kimi nəzərdə tutulan Bakı Konqres Mərkəzi və Heydər Əliyev Mərkəzinə baxış keçirilib, forumun Təşkilat Komitəsinin iclasına qatılıblar, Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi, Xarici İşlər Nazirliyi, Gənclər və İdman Nazirliyində görüşlərə qatılıblar, habelə Bakı Dövlət Universitetində və ADA Universitetində təqdimatlarla çıxış ediblər.

Bu ilin fevral ayında "Holiday Inn Bakı" hotelində foruma hazırlıq işləri ilə əlaqədar Təşkilat Komitəsinin növbəti iclası keçirilib. İclasda BMT-nin Sivilizasiyalar Alyansının ölkəmizdə səfərdə olan nümayəndə heyəti də iştirak edib. İclas giriş sözü ilə açan Təşkilat Komitəsinin sədri Əbülfəz Qarayev görülməmiş işlərdən və qarşıda duran vəzifələrdən danışib: "Azərbaycan son illər bir çox mədəniyyət, idman və digər sahələrdə üzrə beynəlxalq tədbirlərə, o cümlədən ənənə halını almış Dünya Mədəniyyətlərarası Dialoq və Bakı Beynəlxalq Humanitar forumlarına layiqincə ev sahibliyi edir. Aprelin 25-dən 27-dək keçiriləcək BMT-nin Sivilizasiyalar Alyansının 7-ci Qlobal Forumuna da ölkəmiz yüksək səviyyədə hazırlaşır. Forumda hazırlıq prosesi son mərhələyə qədəm qoyub. Belə bir mötəbər beynəlxalq tədbirin ölkəmizdə keçirilməsi Azərbaycanın dünyada artan nüfuzunu bir daha sübut edir". Nazir forumun yüksək səviyyədə təşkilatı üçün Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən müvafiq sərəncamlar imzalandığını diqqətə çatdırıb. Qeyd edib ki, BMT-nin Sivilizasiyalar Alyansının 7-ci Qlobal Forumunun keçirilməsinə dair təd-

birlər planı hazırlanaraq Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administrasiyasının rəhbəri tərəfindən təsdiq edilib və aidiyyəti dövlət qurumlarına göndərilib. Azərbaycan Dövlət Televiziyası (AzTV) və Azərbaycan Dövlət İnformasiya Agentliyi (AzərTAc) beynəlxalq tədbirin rəsmi media tərəfdaşlarıdır.

Ə. Qarayev: "Forumun proqramı üzrə iş gədir, demək olar ki, ilkin layihə hazırdır. Xarici İşlər Nazirliyi ilə birlikdə "Bakı bayannaməsi"nin layihəsini hazırlayıb BMT-yə təqdim etmişik. Bayannamə layihəsi bu günlərdə BMT-nin qarargahında müzakirə olunmaqdadır. Layihə alyansın üzvü olan bütün ölkələrin rəsmi nümayəndələrinə təqdim edilib. Sənəddə dünyanı, o cümlədən Azərbaycanı narahat edən bir sıra məsələlər əksini tapıb. "Bakı bayannaməsi" həm də forumun gələcək dünya proseslərinə təsirini ortaya qoyacaq".

BMT-nin Sivilizasiyalar Alyansı üzrə ali nümayəndəsinin kabinet rəhbəri və ali nümayəndənin təmsilçisi Nihal Saad forumun Təşkilat Komitəsi ilə sıx əlaqə qurulduğunu və hazırlıqların yüksək səviyyədə getdiyini, Qlobal Forumun Bakıda keçirilməsinin Azərbaycandan dünyaya daha bir mesaj olacağını vurğulayıb. Forumun proqramının müəyyənləşdiyini qeyd edən Nihal Saad plenar və qrup sessiyalarında müzakirə olunacaq mövzular barədə məlumat verərək bildirib ki, "inklüziv cəmiyyətlərdə birgə yaşama: çağırış və məqsəd" mövzusunda həsr edilən forumda beynəlxalq ictimaiyyət üçün maraq kəsb edən aktual məsələlər müzakirə olunacaq. Bu sıraya ekstremizmə və terrora qarşı mübarizə, qlobal miqyasda, qlobal vətəndaşlıq, nifrət nitqinin yayılması, təhsil, din, idman və gənclərin rolu, mədəniyyətlərarası dialoq üzrə "Bakı prosesi", inklüziv cəmiyyətlərin qurulması, multikulturalizm və digər məsələlər daxildir. Əsas proqramla yanaşı forum günlərində BMT-nin Sivilizasiyalar Alyansının tərəfdaşlarının 15-dən çox sessiyası keçiriləcək. Nihal Saadın sözlərinə görə forum mühüm bəyanatların qəbul ediləcəyi bir platforma olacaq.

Forumda son hazırlıq tədbirlərindən biri kimi könüllülərlə görüşün keçirilməsinə qeyd etmək olar. Danılmaz faktdır ki, belə beynəlxalq tədbirlərin yüksək səviyyədə təşkilində könüllülərin üzərinə böyük yük düşür. Xüsusən əgər söhbət ölkəmizin beynəlxalq səviyyədə tanınmasına, nüfuzunun artmasına, dünyadakı qarışıq siyasi münasibətlərə, eləcə də davam edən qanlı savaqlara qarşı çözüm olan Sivilizasiyalar Alyansı Forumu kimi tədbirlərdən və haqqında danışılan Forumun tarixində ilk dəfə olaraq biznes simpoziumun keçirilməsinə gədirsə. Bu fikirlər mədəniyyət və turizm naziri Əbülfəz Qarayevin, nazirliyin Beynəlxalq əməkdaşlıq şöbəsinin müdiri Vəlif Əliyevlərin, Milli Məclisin gənc deputatı Şahin İsmayilovun iştirakı ilə keçən görüşdə səslənib. Forumla bağlı müxtəlif universitetlərin tələbələrindən ibarət 423 nəfər könüllü seçilib. Aprelin əvvəlləri Qlobal Forumun könüllüləri üçün treninqlər keçirildi.

“Forumun əhəmiyyəti və Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndi rəhbər tutularaq Azərbaycanda multikulturalizm ənənələrinin qorunub saxlanması, daha da inkişaf etdirilməsi və geniş təbliğ olunması məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən 11 yanvar 2016-cı il tarixində imzalanmış sərəncam ilə 2016-cı il "Multikulturalizm ili" elan edilib.

Sivilizasiyalar Alyansı Forumu və "Multikulturalizm ili" ölkəmizin dünyaya açıq və ənənələrinə, tarixinə sadıq məmurluq olduğunu bir daha bəlli edən hadisələrdən olaraq yeni tariximizin maraqlı doğuran sahifələrindən biri kimi qalacaq. ♦

Samira Behbudqızı